

Lesarabrøv

Listaskálin

Í Dagblaðnum 20. september á 3. síðu stóð grein ella samroða við Poul Michelsen um hansara áskoðan á sonvenda listaskálamálið.

Óansæð hvør, ið er pápi at greinin, antin Poul, ÓJR ella advokaturin í serklassa — og tað verður hon ikki verri av — so er »substansurin« ikki so galin.

Hon regnar við argumentum, kenslum, morali og etikki, og tað sum betri er: eitt miniskeið í ósmæðnum søluteknikki.

Fyrst kemur eitt lítið »innremmili« (hetta fremur eitt vist forstålsis við kundan). Síðani nokur argumentir, tey eru nú lættara lagi, og verða tey tí endurtikin við áherðslu (skrallan fer í gongd). Og er lesarin/kundin nú nóg moyrur, so er ein hóskaði hóttað ikki av leið, (frumskógargjörðildi hevur tann fyrmin, at tað er so lætt skiljandi).

Arbeiðið í býnum

Áðrenn eg fari víðari við hesi greinin er vert at sláa hetta fast, at eingin í býráðnum — hvørki meirilutin ella minnilutin — hevur gjørt annað enn roynt eftir foriminum at útvegað arbeiði til allar hendur í býnum, at gera býin so vakran og væl-virkandi sum gjørligt, og at veita hóskaði tilboð til einstaklingar og vinnuliv-ið við byggjøgjum, vegum o.t. so í ta krubbuna er óneyðugt at fara niður at keglast í hesum máli. So er tað sagt.

Avgerð nevdarinnar

Poul er nøgdur við avgerð meirlutans í listaskálan-nevndini — at taka tann næstlægst (Bgf. Waagstein) ístaðin fyri tann lægsta (Fa. Kanjon) — av eitt nú hesi orsök, at kommunan hevur lænt pengar frá Havnar Arbeiðsmannafelag.

Hetta er jú kenslulødd tala, sum øll skilja. Og skamm og last í annað. Og henda sannroynd ferir tað við sær, at fyri okkara innara oyra rekur ljóðliga ein sorgblíður farri úr visuni um »Kalla Katt«. Hetta neyðardýrið, sum í dagsetri strevast á keini í slavnsum havgjóstri, og hvørs forpinda limagjald nú verður, sum seinasti kansrur, tveitt til bjargingar fyri ráðvillar býráðs-

limir og — so mótsigandi tað ljóðar — til ein eminentan býráðsformann. Ein mann, sum ongantið gevur nakað upp fyri bad job; men sum nú stingur í sekkin (sambært Sosialinum), fyri at taka á seg uppافتur stórri avbjóðing- ar — antin í landsins stýri ella á øðrum hóskaði feittlendi (gjarna við biðpengum).

Hetta skilja vit øll, og mong gráta ivaleyst síni mæðigu tár um Kalla og býráðið og hesa óndu verð.

Havnar Arbeiðsmannafelag

Men, er støðan nú so syndarlig við arbeiðsmannafelagnum. Nei, kanska ikki heilt! Karl Johansen og hinir, ið manna nevnd felagsins, eru intelligenter menn, sum bæði land og kommuna kundu lært nakað av. Teir hava sett felagsins pengar í fastar ognir, sum hvørki rustur ella inflátió forterir. T.d. fáa teir o.u. eina hálva mió. úr landskassanum um árið í leiguinn-tøku, sum teir so kunnu læna út aftur við hóskaði rentu (12%) til solidar-kundar.

Teir duga. Hava egna eftirlønarskipan. Og hótta ikki býráðið til at geva summum óheiðurligar fyrminir. (Eg siggi í nýggja 75 ára minnisriti Arbeiðsmannafelagsins — tað er meir enn býráðið klárar at fáa út — at Hans David í Bø — (abbabeiggi) — var nevndarlimur og ein av stovnarum felagsins. Var maður millum menn. Og tað var gott!)

Listaskálin

Søgan um listaskálan er í stuttum, at nevndin, ið tá sat, sá, at tey virðismikl-astu listaverkinu fórust so illa hvørja ferð perma-nenta framsýningin mátti víkja fyri onkrari serstak-ari. Og eingi goymsluhøli vóru til at taka.

Táverandi formaður nevdarinnar (Arne Norrevang) fór tí ein dagin inn á gólvið hjá Augustinusföndinum. Hesin grunnur, sum í mong ár hevur stuðlað mentunarlig tiltek við dastinum av avlopi virki-sins (cigarir, cerutir o.t.). Eitt nú veitt munandi stuðul til Louisiana í Humlebæk, ið er kent um alt Europa.

Jú, væl bar til. Áðrenn

hálvtalað varð orð, fingur vit lyfti um 4 mió. kr. í stuðli (uttan nakrar treytir um, at vit afturfyrir skuldu stuðla framleiðslu teirra við at guva teirra sigarir av grimd).

Síðani varð færið í landsstýrið, ið millum ár og dag hevur stuðlað listaskálan við milliönnum til bygging, endurbygging, listakeyp og til rakstur. (Eg siggi nú, at Bárður Jakupsson ger vart við í Sosialinum, at landið rindar bert o.u. 1/3 av nýggja skálanum. Bárður átti at vitað, at tað er eitt, at byggja eitt hús ella skála; men at reka húsið — og harundir við-likahald, ljós og hita, veita lön til umsjón og til listakeyp, tað er ikki hvørs mans færi. Tað hevur landsstýrið gjørt higartil).

Hetta landsstýrið hevur jattað til uppbygging av skálanum 1,5 mió. kr. um árið í 3 ár. (Eisini uttan nakrar ólíkligar treytir).

Lisitationin

Munurin millum almenna og bundna lisitation er, at byggharrin við almennari útboðing kann gera, sum hann vil: antin taka tann hægsta ella tann lægsta ella, sum ofta hendir, tann sum liggur næst hansara egna sambæriliga kostnaðarmetan.

Við bundnari lisitation er byggharrin bundin til at taka tann lægsta. Hann hevur jú sjálvur valt tey byggifeløg út, sum hann hevur treytað alt.

Soleiðis er praksis í øllum framkomnum londum. Soleiðis er praksis í Danmark. Og alt gott um okkara löggávu; men er hon ikki í flestu førum ein meira og minni væleydnað týðing úr donskum. Og tann danska er greið.

Nú verður vist til eitt skrivur, sum sigur, at byggharrin skilar sær rætt at velja millum teir bjóðandi. Onkur heldur, at betri var, um hetta skrivið ikki varð skrivað. Til hetta er at siga, at tað ger kanska ikki so nógv, um so er. Tí byggharrin veit — um hann er rættsskaffin og rættsskaffur — at tað skulu tungtvigandi grundir til, at hann kann víkja frá høvuðsmegin-regluni um, at hann er bundin til tann lægsta.

Tungtvigandi grundir

Tungtvigandi grundir kunnu t.d. vera um ein

av teimum, ið bjóðar, í millumbilinum er vörðin óður í høvðinum, og bjóðar sær til at gera allan Skálan fyri hálvaðru krónu og fjørut. Hetta til undirgang fyri hann, sorg fyri familjuna, og kanska seinni stórri tap fyri byggharran. Tá er í lagi at hava eina tilika undantaksreglu at visa til, at sum eitt undantak ber ikki til at taka hetta lægsta tilboðið fyri fult.

Til tungtvigandi grundir eru væl eisini, um arbeiðstakarinn ikki kann útvega neyðugu trygd. Tá ber ikki til. Ella tá eigur ikki at bera til. Vit minnst og merkja enn royndirnar hjá býráðnum á Berjabrekku í so máta.

Men soleiðis er ikki í hesum føri við listaskálanum. Tað lægsta tilboðið er kannað væl og virðiliga og er framvegis lægst, og harafturat samsvarar tað væl við kostnaðarmetingina, og teir ráðgevandi hava einmælt mælt, at Fa. Kanjon fær tilboðið. Og soleiðis átti hetta mál-ið at verðið avgjört.

Tann lægsti eigur tilboðið

Tá ið tú hevur bjóðað inn til nakað uppá líkar treytir, so er longu tá avgjört hvør verður vinnarin. Og Ug er nú einaferð betri enn Ug-minus!

Eingin — heldur ikki himself — bjóðar í veitslu, og tá ið tey innbodnu komandi stríðandi, upp-snoalla og í góðum lagi til hallar, tá stendur húsharrin ikki á gáttini og »servicerar« karatulslog á hálslin á summum og varpar tey út av trappuni. Tað ger eingin, ið hvussu so er ikki um hann annars er við sini fullu fimm (!).

Og serliga riddarligt hevði tað heldur ikki verið.

Hvør fær fyrmin

av hesum máli? Augustinusföndurinn og hinir útlendsku grunnar-nir, sum tilsamans lata 5 mió. kr. fáa ongan fyrmin. Landsstýrið sum letur 4,5 mió. kr., fær heldur ongan. Tverturimóti. Tað átekur sær helst bara meiri rakstur av Skálanum í framtíðini. Kommunan letur 3,75 mió. kr. og fær allan fyrminin: ein stásiligan bygning, sum prýði fyri víðarlundina og býin. Høvuðsstaðurin fær

eitt tignarligt tjóðarlista-savn. Har eisini bygda-fólkini: J. S. Mikines, Ruth Smith, Hans Hansen, Steffan Daniel-sen o.a. vónandi fáa inn-vist. Og hvørja ferð onkur einstaklingur ella okkurt ferðalag kemur til byggj-ar, so dryppar á dekn og klokkara, og restina av handilslivinum í Havn. Bæði uppá stytri og longri sikt.

Leggjast kann afturat, eg havi skilt, at undir-leverandørarnir hjá Fa. Kanjon eru úr Havn (eitt nú Leif Mohr og Demich), og at alt tilfarið verður út-vegað úr Havn (Havnar Timburhandil). Hetta er vituliga ein partur av kappingini.

Havnin tapir

Fyrst er hetta, sum hent er, stór skomm fyri lista-skálannevndina, og síðani kann tað væl koma aftur um brekku fyri Havnina í keðiligan máta.

Hetta at fáast við poli-tikk minnir ofta um at telva — at konsekvens-berokna. Gert tú ein vána-ligan leik, sum førir tað við sær, at mótsøðumað-urin kann skáka ella tekur frúnna, ja, so er leikurin betri ógjörður.

Í hesum døgum, nú keypiorkan er fallandi í Havn, meðan hon er kanska heldur betri á bygd — har fiskurin er álitið — er tað ólíkt at proklamera frá høgum stöði: »Her skal eingin bygdamaður koma og vænta sær nakað. Vit í Havn vilja hava bæði ar-beiði og tænastuvirksemi, smá- og heilsøslur, bygg-i og ráðgevandi feløg fyri okkum sjálvi. Tit á bygd kunnu bara hoppa og renna!«

Eingin eigur at gloyma, at høvuðsstaðurin í land-

inum er høvuðsstaður fyri alt landið. Her húsast eitt nú fólkaraðisins tri-strenta — lóggevandi, út-innandi og dømandi vald-ið. Umframt alt annað sum bert er lands. Og tað átti at verði ein heildur. Eisini at allir landsins borgarar kendu seg væl í høvuðsstaðnum.

Nú verður sagt í grein-ini, at kommunurnar á bygd skikka sær illa; men Havnar kommuna neldur seg til reglurnar. Til hetta er at siga, at eitt verri dømi kann ongantið rætt-visgera nakað, sum eisini er skeivt, tað kann bert nýstát til undanförsu, og tá er líka vítt sum sitt.

Nei, bygdirnar hava ikki altíð verið smálgar. Í minnisritum

Bgf. Waagstein (25 ár og 40 ár) verður greitt frá hvussu felagið hevur framt ørgynnu av vælaverkum kring alt landið: skúlar, havnir o.m.a. Bert í Klaks-vík hevur byggifelagið bygt og/ella projekterað kirkju, banka, sparikassa, bygt út fleiri flakavirki umframt stórar havna-byggingar.

Hetta hava teir avrikað í heiðurligari og liberalari kapping millum teir bestu. Og alt gott um tað.

Hvør baklandið ávirkað?

Aftan á hesa løggu avgerð nevdarinnar verður av fleiri spurt. Eru nevdar-limirnir ávirkaðir uttan-ífrá? Ávirkaðir av einum baklandi — sum tað verður rópt á politiskum máli?

Her kundi so Poul — fyri sín part — sagt frá (hann plagur nú ikki at hava so lætt við at tígja) um hann hevur roynt at ávirkað nevdarlimirnir í hesum máli, áðrenn støðu-takanin fór fram.

Um hann upp á sín eyð-kenda smædna, litilætla-na og eymliga máta mildis-liga hevur lýtt onkrum í oyra, hvat ið er hansara høga hugsan í hesum máli?

Ikki tað, at eg insinueri, at her er talan um nakra hóttað ella tilíkt (á nei, á nei — bevaris, bevaris; men bert eitt lítið finligt prei millum vinir).

Hetta hevði ivaleyst havt stórri almennan á-huga, enn alt tað merk-verdiga, sum stendur í áðurnevndu marghátligu greinin frá 20.09.91 í Dag-bláðnum.

Aftur á blóðið?

Øllum er greitt, at vanliga hugsanin millum manna í